

KRZYSZTOF FRANKOWICZ
(Uniwersytet Jagielloński, Kraków)

ŻANETA KUBIC
(Uniwersytet Jagielloński, Kraków)

MAŁOPOLSKIE FORUM BIBLIOTEK W OCZACH ORGANIZATORÓW

W dniu 26 października 2016 roku w wypełnionej po brzegi sali konferencyjnej Nowego Gmachu Biblioteki Jagiellońskiej dyrektor Zdzisław Pietrzyk zainauguował Małopolskie Forum Bibliotek 2016 „Kierunek – integracja”, wydarzenie o charakterze bezprecedensowym w dziejach małopolskiego bibliotekarstwa. Bezprecedensowym, ponieważ podjęto próbę zbliżenia do siebie środowisk bibliotekarzy bibliotek akademickich oraz bibliotek publicznych, a także bibliotekoznawców – pracowników naukowo-dydaktycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Pedagogicznego. W odczytanym przez dyrektora liście gratulacyjnym, wystosowanym przez przewodniczącą Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Elżbietę Stefańczyk, znalazły się słowa podziękowania za „podjęcie tak ważnego tematu, jakim jest integracja szeroko pojętego środowiska związanego z polskim bibliotekarstwem”. W podobnym tonie wypowiedział się Marszałek Województwa Małopolskiego Jacek Krupa, wyrażając przekonanie, że wydarzenie to stanie się okazją do bliższego spotkania pracowników bibliotek, bibliotekoznawców i przedstawicieli firm oferujących usługi dla bibliotek z czytelnikami¹.

Pomysł zorganizowania cyklicznej konferencji naukowej, której adresatami mogłyby być przedstawiciele jak najszerzej pojętego środowiska związanego z małopolskim bibliotekarstwem i bibliotekoznawstwem kiełkował powoli. Poprzedziły go doroczne seminaria dla członków zarządów Okręgu Małopolskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, organizowane od 2013 roku. Pierwsze z nich odbyło się z inicjatywy Koła Grodzkiego SBP, a u jego podstawy stanęła idea zbliżenia do siebie praktyków bibliote-

¹ Współpraca z krajowymi jednostkami organizacyjnymi, Archiwum Biblioteki Jagiellońskiej (ABJ), sygn. 947.060.64.2016. Obecnie cała dokumentacja związana z organizacją Małopolskiego Forum Bibliotek jest przechowywana w Oddziale Opracowania Zbiorów. W 2019 roku zostanie przekazana do Archiwum Biblioteki Jagiellońskiej.

karstwa i teoretyków bibliotekoznawstwa. Do współpracy przy organizacji spotkania zaprosiliśmy Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Swoim patronatem objęła je przewodnicząca Okręgu Małopolskiego SBP Dorothea Rzepka. Zaproszenie do udziału w seminarium otrzymali członkowie Zarządu Okręgu Małopolskiego i oddziałów terenowych, a także członkowie zarządów kół SBP, ponieważ założyliśmy, iż znajdują się wśród nich reprezentanci różnorodnych grup związanych z polskim bibliotekarstwem praktycznym – począwszy od niewielkich i średnich bibliotek publicznych (miejskich i gminnych) aż po duże biblioteki akademickie.

Pierwsze (wtedy jeszcze nienumerowane, choć od początku zakładaliśmy, że spotkania będą się odbywać cyklicznie) Seminarium Członków Zarządów Okręgu Małopolskiego SBP odbyło się 13 września 2013 roku w siedzibie Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UJ. Nadaliśmy mu tytuł *Nowe możliwości i perspektywy współpracy środowiska bibliotekarskiego z Instytutem Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Uczestników spotkania powitał dyrektor INiB UJ Remigiusz Sapa, a spotkanie otworzył Krzysztof Frankowicz, wicedyrektor BJ ds. zbiorów, pełniący wtedy obowiązki przewodniczącego Koła Grodzkiego SBP. W pierwszej kolejności wysłuchaliśmy wystąpienia Małgorzaty Janiak na temat możliwości kształcenia bibliotekarzy po wdrożeniu krajowych ram kwalifikacji w INiB UJ. Następnie wspólnie szukaliśmy odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób i w jakich obszarach teoretycy bibliotekoznawstwa mogą wspierać bibliotekarzy w ich codziennej pracy. Wystąpienie na ten temat pod przewrotnym tytułem *Po co nam INiB po studiach? Praktyczne sposoby wykorzystania potencjału jednostek naukowo-badawczych w bibliotekarstwie* zaprezentowała Żaneta Kubiec. Po integracyjnej przerwie kawowej Remigiusz Sapa opowiedział o znaczeniu współpracy z bibliotekami i bibliotekarzami w budowaniu strategii rozwoju INiB UJ, przedstawił także konkretne propozycje dla bibliotek z bogatej oferty profesjonalnej Instytutu (między innymi pomoc w prowadzeniu badań użytkowników, tworzenie stron WWW bibliotek i badanie ich funkcjonalności). Spotkanie zakończyła dyskusja oraz zwiedzanie Biblioteki Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej.

W seminarium uczestniczyli przedstawiciele bibliotek z Bochni, Brzeska, Miechowa, Starego Sącza, Nowego Sącza, Krakowa, pracownicy INiB UJ, a także – na specjalne zaproszenie organizatorów – Jerzy Woźniakiewicz, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie.

W kolejnym roku do grona organizatorów seminarium dołączyła Biblioteka Jagiellońska, w której progach nadal zaledwie jeszcze kiełkująca idea wspólnych spotkań bibliotekarzy i bibliotekoznawców Małopolski znalazła przyjazną przestrzeń do dynamicznego rozwoju. W dniu 27 listopada 2014 roku właśnie w murach tej księżnicy odbyło się II Seminarium Członków Zarządów Okręgu Małopolskiego SBP, tym razem dedykowane poszukiwaniu wspólnych płaszczyzn porozumienia pomiędzy bibliotekarzami bibliotek publicznych i akademickich. Punktem wyjścia dla naszych rozważań stała się historia i współczesność najstarszej polskiej księżnicy akademickiej. Specyfika „Jagiellonki” polega bowiem na tym, że ze względu na uwarunkowania dziejowe jest ona także otwarta dla mieszkańców Krakowa, a co za tym idzie w niektórych obszarach realizuje zada-

nia tradycyjnie przypisane bibliotekom publicznym. Tytuł spotkania – *Biblioteka Jagiellońska – zblżenia* – nawiązywał z jednej strony do przybliżenia jego uczestnikom samej instytucji, jak i do sytuacji zbliżania się do siebie zróżnicowanych grup zajmujących się w Małopolsce kwestiami związanymi z bibliotekarstwem. Spotkanie otworzył Krzysztof Frankowicz, w pierwszej kolejności witając gości specjalnych – Jadwigę Kosek, była przewodniczącą Zarządu Okręgu SBP, oraz jej następczynię, Dorotę Rzepkę, która i tym razem objęła seminarium swoim patronatem. Wśród zaproszonych gości znaleźli się także: dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie Jerzy Woźniakiewicz oraz Joanna Golczyk, opiekun Okręgu Małopolskiego z ramienia Zarządu Głównego SBP, która nie mogła uczestniczyć w spotkaniu. W liście do organizatorów napisała: „Uważam, że to świetna idea, aby zadbać o dialog między bibliotekarzami bibliotek publicznych i akademickich”². Zanim jednak przeszliśmy do dialogu, mieliśmy okazję wysłuchać wystąpienia Piotra Lechowskiego, który przybliżył nam dzieje Biblioteki Jagiellońskiej w aspekcie historycznym oraz zapoznać się z prezentacją Krzysztofa Frankowicza, opowiadającą o życiu codziennym teje Biblioteki w czasach obecnych. Po przerwie Remigiusz Sapa przedstawił inspirującą do dalszych rozważań diagnozę współczesnych problemów bibliotek akademickich, która stanowiła punkt wyjścia do dyskusji. Spotkanie podsumowała Dorota Rzepka, a następnie uczestnicy seminarium zwiedzili Bibliotekę Jagiellońską oraz wystawę *Luigi Cherubini jako wyzwanie. Zbiory autografów*.

W spotkaniu, podobnie jak w roku poprzednim, udział wzięli bibliotekarze z województwa małopolskiego i przedstawiciele kadry INiB UJ, tym razem jednak do wspólnego debatowania zaprosiliśmy także kierowników poszczególnych oddziałów Biblioteki Jagiellońskiej. Rozstaliśmy się z postanowieniem, aby kolejne seminarium zorganizować w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie lub zawitać w gościnne progi którejś z prężnie działających bibliotek Małopolski. Postanowienia tego nie udało się jednak zrealizować. Kolejne Seminarium Członków Zarządów Okręgu Małopolskiego SBP odbyło się w Bibliotece Jagiellońskiej, a do udziału w nim zostali zaproszeni (wbrew nazwie seminarium) nie tylko członkowie zarządów, ale przede wszystkim przedstawiciele bibliotek publicznych, bibliotek akademickich i naukowych Krakowa, bibliotek z województwa małopolskiego, a także bibliotekoznawcy. Asumpt do tej poszerzenia kręgu uczestników dała Biblioteka Narodowa, proponując bardzo daleko idące zmiany w zakresie opracowania przedmiotowego, które wzbudziły duże zainteresowanie całego środowiska bibliotekarskiego.

Dnia 1 czerwca 2014 roku w strukturze Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej utworzono Pracownię Deskryptorów BN z głównym zadaniem przygotowania nowej koncepcji opracowania rzeczowego zbiorów³. Biblioteka Jagiellońska od początku przyglądała się tym działaniom z dużą życzliwością, zdając sobie sprawę, iż zmiany w tym obszarze są konieczne. Projekt BN wzbudził jednak duże kontrowersje, ponieważ

² Archiwum własne Ż. Kubic.

³ J. K a l i n o w s k i, *Pracownia Deskryptorów Biblioteki Narodowej*, [online] <http://porzadek-rzeczy.bn.org.pl/pracownia-deskryptorow-biblioteki-narodowej/> [dostęp: 01.04.2017].

zakładał rezygnację ze stosowanego dość powszechnie, szczególnie w bibliotekach publicznych, języka haseł przedmiotowych BN. Mając świadomość ważności tematu, postanowiliśmy zmienić dotychczasową formułę dorocznych spotkań, by zapoznać bibliotekarzy oraz bibliotekoznawców z tą koncepcją. Do jej zaprezentowania zaproszeni zostali przedstawiciele Pracowni Deskryptorów. Uznaliśmy także, iż ważką kwestią jest pytanie o możliwość zastosowania projektowanego sposobu opracowania przedmiotowego w bibliotekach akademickich. Do dyskusji o tym zaprosiliśmy zatem również pracowników Centrum NUKAT, które nadzoruje działanie centralnego katalogu zbiorów bibliotek naukowych.

III Seminarium Członków Zarządów Okręgu Małopolskiego SBP „Z polskiego na nasze – perspektywy rozwoju opracowania przedmiotowego w Polsce” odbyło się 5 października 2014 roku. W związku ze skalą przedsięwzięcia nastąpiły zmiany w gronie organizatorów: Koło Grodzkie zastąpił Zarząd Okręgu Małopolskiego SBP i dołączyła do niego Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie. Skala przedsięwzięcia była zaś nieporównywalna z poprzednimi spotkaniami. Udział w seminarium zadeklarowało 86 osób (bibliotekarze bibliotek publicznych i naukowych Krakowa, Tarnowa, Chrzanowa, Nowego Sącza, Starego Sącza, Bochni, Brzeska i Wieliczki, a także pracownicy naukowcy Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Pedagogicznego). Zrodziło to konieczność wykorzystania sali konferencyjnej zlokalizowanej w nowym gmachu Biblioteki Jagiellońskiej. Zaprosiliśmy też gości specjalnych: Ewę Kobierską-Maciuszko – kierownika Centrum NUKAT, Magdalenę Rowińską – bibliotekarza systemowego NUKAT, Mikołaja Baliszewskiego – wicedyrektora ds. rozwoju Biblioteki Narodowej i Jakuba Kalinowskiego – ówczesnego kierownika Pracowni Deskryptorów BN. W spotkaniu uczestniczyli także dyrektorzy, kierownicy i licznie przybyli pracownicy Biblioteki Jagiellońskiej.

Wszystkich przybyłych powitał dyrektor Zdzisław Pietrzyk. W pierwszej części seminarium Wiesław Babik wygłosił obszerny referat na temat najnowszych tendencji w zakresie opracowania przedmiotowego zbiorów, a następnie Paweł Rygiel zaprezentował koncepcje rozwoju języka haseł przedmiotowych KABA, stosowanego przez biblioteki naukowe. Druga część spotkania należała do przedstawicieli Biblioteki Narodowej – Kacper Trzaska obszernie omówił zasady stosowania Deskryptorów BN w opracowaniu zbiorów, Maria Nasiłowska przedstawiła propozycję przekształcenia języka haseł przedmiotowych KABA w Deskryptory BN, zaś Dionizy Mejor opowiedział o serwisie OAI – narzędziu służącym do pobierania danych z katalogu Biblioteki Narodowej⁴. Po gorącej dyskusji z udziałem prelegentów i zaproszonych gości zainteresowani uczestnicy mieli możliwość zwiedzenia Biblioteki Jagiellońskiej.

W związku z dużym zainteresowaniem, jakie wzbudziło organizowane przez nas seminarium, narodził się pomysł zmiany koncepcji i charakteru kolejnego spotkania. Uzna-

⁴ Relację z seminarium oraz prezentacje poszczególnych autorów są dostępne pod adresem: http://www.bj.uj.edu.pl/aktualnosci/-/journal_content/56_INSTANCE_yKyXBcPe4BIx/4148353/104019418 [dostęp: 23.01.2018]

liśmy, że należy wykorzystać potencjał, jaki drzemie wśród przodujących w Małopolsce instytucjach zaangażowanych w przedsięwzięcie. Okazało się przecież, że Biblioteka Jagiellońska i Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie – dwie największe biblioteki rejonu, Zarząd Okręgu Małopolskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, a także Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego potrafią ze sobą doskonale współpracować na tym polu. Postanowiliśmy w roku kolejnym zaproponować bibliotekarzom i bibliotekoznawcom udział w przedsięwzięciu zorganizowanym ze znacznie większym rozmachem. Aby przypieczętować ideę współpracy, do organizacji imprezy zaprosiliśmy także Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego (obecnie Instytut Nauk o Informacji). Podczas pierwszego spotkania dyrektorów tych instytucji zaproponowaliśmy ideę wykreowania Małopolskiego Forum Bibliotek. Propozycja spotkała się z ciepłym przyjęciem. Forum od tej pory miało być cykliczną dwudniową konferencją naukową, odbywającą się w przeddzień i podczas pierwszego dnia Targów Książki w Krakowie, mającą swój komitet naukowy i organizacyjny, swoje logo, swoją stronę internetową, patronów i partnerów. Jako element wyróżniający tę konferencję od innych zaproponowano, aby utrzymać tradycję zapraszania wybranych wykładowców. Pierwszy dzień konferencji wieńczyć miał uroczysty wykład w Czytelnii Głównej Biblioteki Jagiellońskiej.

Nawiązując do idei integracji, która przyświecała organizowanym wcześniej seminarium, pierwsze Forum postanowiliśmy poświęcić temu właśnie zagadnieniu, ale w nieco rozbudowanej formie, poprzez analizę zagadnienia integracji już nie tylko w kontekście integracji samego środowiska, ale także integracji jego działań w zakresie dostarczania wysokiej jakości danych bibliograficznych. Zaproponowana przez nas tematyka ponownie spotkała się z dużym zainteresowaniem bibliotekarzy i bibliotekoznawców. W konferencji wzięło udział znacznie więcej osób, niż była w stanie pomieścić sala konferencyjna Nowego Gmachu BJ, która ponownie stała się miejscem naszego spotkania. Podobnie jak w latach poprzednich nie zawiedli pracownicy bibliotek z całego województwa małopolskiego, a także kadra naukowo-dydaktyczna Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Uniwersytetu Pedagogicznego.

Małopolskie Forum Bibliotek 2016 „Kierunek – integracja” rozpoczęło się w dniu 26 października 2016 roku. W sesji pierwszej, prowadzonej przez Remigiusza Sapę, dyrektora INiB UJ, wystąpili zaproszeni goście: Stanisław Dziedzic, który opowiedział o idei Biblioteki-Kraków, Marek Nahotko z prezentacją na temat współdziałania metadanych dla integracji informacji na poziomie globalnym, Marcin Roszkowski z zagadnieniem wzrastającej roli kartotek haseł wzorcowych oraz Janusz Kaczmarek i Krzysztof Tomanek, którzy pokazali, jaki potencjał tkwi w danych gromadzonych w katalogach bibliotecznych⁵.

W sesji drugiej zaprezentowano referaty zgłoszone przez uczestników. Komitet naukowy w składzie Zdzisław Pietrzyk (przewodniczący), Władysław Marek Kolasa, Ma-

⁵ Referaty wygłoszone przez M. Nahotkę oraz M. Roszkowskiego zostały opublikowane w niniejszym roczniku „Biuletynu Biblioteki Jagiellońskiej”.

rek Nahotko, Remigiusz Sapa i Michał Rogoż wybrał następujący porządek wystąpień prelegentów:

Leszek Śnieżko – *RDA a współpraca bibliotek w skali globalnej*;

Marta Cichoń – *Zależności pomiędzy FRBR, RDA a zasadami katalogowania w kontekście integracji metadanych*;

Wojciech Kowalewski – *E-booki w OPAC – czy integracja metadanych jest konieczna?*;

Kacper Trzaska – *Deskryptory Biblioteki Narodowej integracja potrzeb czytelników i bibliotekarzy*”;

Marzena Błach – *Z problematyki wypożyczeń międzybibliotecznych: o potrzebie integracji*;

Joanna Jutrznia, Wioleta Jakubas – *Założenia projektu badawczego «Opracowanie katalogów XIX wiecznych druków wydawanych na emigracji i ziemiach polskich ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu i Towarzystwa Historyczno-Literackiego oraz związana z nim integracja środowiska bibliotekarskiego»*⁶.

W czasie sesji swoją ofertę prezentowali także partnerzy konferencji – przedstawiciele firm Innovative, EBSCO, ExLibris i Elsevier. Pierwszy dzień konferencji zwieńczył uroczysty wykład Jacka Wojciechowskiego w Czytelni Głównej BJ⁷. Po wykładzie Zdzisław Pietrzyk wręczył Profesorowi wykonany na tę okoliczność pamiątkowy dyplom⁸. Uczestnicy seminarium mieli okazję wziąć udział w bankiecie, zorganizowanym w niedostępnym na co dzień dla czytelników hallu starego gmachu Biblioteki Jagiellońskiej.

Podczas drugiego dnia konferencji odbyło się seminarium *Sieciowanie w bibliotece. Kierunek Labib*, wpisane do harmonogramu spotkań branżowych, organizowanych w ramach Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie. Seminarium stało się pretekstem do odwiedzenia tej ważnej dla środowiska bibliotekarskiego imprezy kulturalno-handlowej.

Dodać należy, iż Małopolskie Forum Bibliotek 2016 swoim patronatem objęli: Marszałek Województwa Małopolskiego Jacek Krupa, Prezydent Miasta Krakowa prof. dr hab. Jacek Majchrowski, Rektorzy Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr hab. n. med. Wojciech Nowak i Uniwersytetu Pedagogicznego prof. dr hab. Michał Śliwa oraz Przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich mgr Elżbieta Stefańczyk.

Na koniec słów kilka poświęcić wypada tym, bez których Małopolskie Forum Bibliotek pozostałoby w sferze marzeń i planów, w pierwszej kolejności podkreślając, iż jego organizacja nie byłaby możliwa bez wsparcia dyrektorów instytucji współpracują-

⁶ Pełne teksty tych wystąpień zostaną opublikowane w najnowszym numerze rocznika „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia”.

⁷ Pliki audio ze wszystkimi wystąpieniami opublikowano na stronie: <http://www.mfb.confer.uj.edu.pl/program-2016>. Znajdują się tam także abstrakty wystąpień.

⁸ Fotografia dyplomu oraz inne zdjęcia z konferencji dostępne są na stronie: <http://www.mfb.confer.uj.edu.pl/fotorelacja-2016>. Znajdują się tam także linki do relacji z konferencji.

cych: Dorocie Rzepce, Zdzisławowi Pietrzykowi, Michałowi Rogożowi, Remigiuszowi Sapie i Jerzemu Woźniakiewiczowi. W skład komitetu organizacyjnego pod przewodnictwem Krzysztofa Frankowicza weszli: Wioleta Jakubas (sekretarz), Agnieszka Będkowska (WBP), Aneta Januszko-Szakiel (INiB UJ), Paloma Korycińska (INiB UJ), Żaneta Kubic (BJ, SBP), Mirosław Kubic (BJ), Sabina Kwiecień (INoI UP), Małgorzata Mrozek-Buksa (BJ), Aleksandra Prokop-Kacprzak (BJ), Ewa Valde-Nowak (BJ), Gabriela Żurek (WBP).

Środowiska bibliotekarzy bibliotek publicznych i bibliotek uczelni szkół wyższych funkcjonują na co dzień w nieco odrębnych światach, rządzących się swoimi prawami. Przyczyn tego stanu rzeczy należy upatrywać w odmiennych źródłach finansowania i specyfice narzucanej przez ich organizatorów. Środowiska szeroko pojętych pracowników bibliotek i bibliotekoznawców z trudem znajdują z kolei wspólny język z powodu odmiennych zainteresowań. Trafną jest diagnoza Jacka Wojciechowskiego: „[...] funkcjonujemy, męczymy się i myślimy w rozproszeniu, osobno. Każdy siedzi w swojej dziupli”⁹. Jako organizatorzy Małopolskiego Forum Bibliotek mamy przekonanie, że konferencja ta to dobra okazja, aby każdy ze swej „dziupli” na chwilę wyszedł. A że wspólne działanie sprzyja poznawaniu się nawzajem, wymianie myśli i doświadczeń, to mamy nadzieję, iż z czasem na terenie Małopolski będzie nam coraz mniej „osobno”. Kolejne MFB jest już fazy realizacji...

THE LESSER POLAND FORUM OF LIBRARIES IN THE EYES OF ITS ORGANISERS

SUMMARY

The Małopolska Forum of Libraries, which was held in October 2016, was organised by the Jagiellonian Library, the Provincial Public Library in Cracow, the Board of the Polish Librarian Association for Małopolska, the Institute of Information and Library Science of the Jagiellonian University and the Institute of Information of the Pedagogical University. The meeting focused on two issues: firstly, on the integration and standardisation of library activities, libraries being the suppliers of high quality bibliographic data; secondly, on the exchange of experience as well as on the integration of the librarian community. The conference ended with a lecture delivered by Prof. dr hab. Jacek Wojciechowski in the Main Reading Room of the Jagiellonian Library.

SŁOWA KLUCZOWE:

integracja, standaryzacja, metadane

⁹ J. W o j c i e c h o w s k i, *O bibliotekach po mojemu*, Warszawa 2012, s. 66.

KEYWORDS:

integration, standardisation, metadata